b) umělé zámečnictví (srv. čl. »Živnost zámečnická«);
c) umělé truhlářství (srv. čl. »Živnost truhlářská«);
d) architektura, umění zlatnické, výroba koberců, broncovnictví a j. v.

Živnosti zemědělské pobočné.

I. Pojem a rozsah.

Živnostmi zemědělskými pobočnými jsou ony, jichž předmětem jest zpracovávání zemědělských výrobků. Co vlastně živnosti zemědělské odštěpné jsou, o tom není doposud přesného výměru; jakýmsi vodítkem tu jsou toliko obyčeje a starší předpisy. Hlavním znakem těchto zemědělských živností jest konečný cíl, k němuž spějí, totiž vlastní zpracování výrobků polních a lesních samotným zemědělcem, pokud se týká, jeho zemědělskými pomocnými dělníky. Zemědělské a lesní živnosti pobočné nespadají pod ustanovení řádu živnostenského (srv. čl. V. c. a vyhl. patentu k řádu živn.). Nejdůležitější otázky sem příslušející, kterézto opět a opět byly předmětem dobrozdání příslušných živnostenských činitelů, lze shrnouti v následující přehled, jakkoli není možno dle povahy věci samé zevrubně vypočítati tyto pobočné živnosti zemědělské.

K živnostem těmto náleží:

1. Pecnářství. Zemědělství a hospodářství lesní, jakož vůbec kterákoli forma prvotní výroby oprávněna jest k pečení chleba a mohou tedy živnosti tyto bez ohlášení svých výrobků chlebových používati pro vlastní hospodářství a své příslušníky, nesmí však provozovati živnostenskou výrobu jich pro osoby jiné (obch. a živn. komora liberecká).

2. K zemědělství přináleží chov a krmení dobytka, jelikož chovem dobytka podporuje se zužitkování plodin země; avšak porážení zvířat a sekání jich masa vybočuje z rámce živností zemědělských pobočných a jest aktem ryze živnostenským (srv. dobrozdání obch. a živnostenské komory pražské, budějovické a bolzanské).

3. Prodej zvěře na vlastním nebo pachtovaném honebním obvodu (revíru) zabité jest vedlejší živností zemědělskou, pokud obchoduje zvěří majitel nebo pachtéř honitby (obch. a živn. komora vídeňská). Naproti tomu není majitel honitby oprávněn vyvrhovati zabitou zvěř (obch. a živn. komora solnohradská).

4. Rybářství provozované ve vlastních nebo zpachtovaných rybnících a spojený s tím prodej odchovaných ryb náleží k zemědělské výrobě (obch. a živn. komora brněnská).

5. Za pobočné živnosti zemědělské považovati jest i lihovary, pokud je provozuje zemědělec vlastními svými výrobky, tedy pokud používá k tomu zemáků, jichž sám dobyl (obch. a živn. komora olomoucká).

6. Výroba škrobu a sýra, kterouž provozují držitelé hospodářství při úpravě vlastních svých produktů, jest pobočnou živností zemědělskou (obch. a živn. komora pražská).

7. Dobývání kamene z vlastních lomů se strany držitele pozemku dlužno považovati za odštěpnou živnost zemědělskou z té příčiny, poněvadž dozajista se musí i nerostné látky v půdě se nalézající a jich zužitkování přiznati držiteli půdy. S druhé strany nelze držeti se téhož stanoviska, běží-li netoliko o prosté lámání kamene, nýbrž i o zcizení jeho v podobě otesaných ploch, desek, schodů a pod.: spočívať v tom živnostenské provozování přináležející živnosti kamenické. Provo-

zuje-li se však lámání a přizpůsobování žernovů (mlýnských kamenů) po živnostensku, t. j. takovým způsobem, že se hospodáři dostává z této práce příjmů stálých, přece ještě pochybno jest, nenáleží-li i tento akt k živnostem zemědělským pobočným, či nezasahuje-li se tím v živnostenské oprávnění živnosti kamenické. Jestliže se však neprovozuje výroba mlýnských kamenů po živnostensku, musela by se tato výroba pokládati za pobočnou živnost zemědělskou (obch. a živn. komora v Innomostí).

8. Výroba vápna provozovaná zemědělcem jest pobočnou živností zemědělskou a rovněž i cihlářská živnost, jestliže se z vlastního materiálu dobývají a prodávají surové hlíněné cihly a vápenný kámen (obch. a živn. komora celovecká a brněnská).

9. Pila, na které hospodář své dříví upravuje, aby je připravil za příhodné zboží do trhu (na prodej), jest zemědělskou živností pobočnou (srv. obch. a živn. komoru v Praze, v Celovci a v Linci); rovněž i podnik parní pily jest živnostenskou živností vedlejší, pokud obrábí parní pila u převážné míře jedině vlastní výrobky dřevěné z hospodářství lesního (obch. a živn. komora solnohradská).

Provozují-li držitelé hospodářství v zimě vlastními potahy povoznictví dopravujíce za úplatu třetím osobám dříví, sluší tuto jejich činnost považovati za vedlejší živnost zemědělskou z té příčiny, jelikož pro rolníka značí to neposlední otázku důchodů, nachází li s potahem, jehož v létě používal k pracím polním, i v zimě určité jiné zaměstnání; máme-li dále na zřeteli všeobecný z toho plynoucí obyčej, že rolníci v zimě potahy své propůjčují na základě objednávky k těžkým nákladům, spatřovati můžeme v tomto postupu jen vedlejší zaměstnání zemědělské, nikoli však provozování živnosti povoznické (obch. a živn. komora linecká).

10. Mlékařství provozované zemědělci z výrobků mléčných na vlastní usedlosti docílených, nepodléhá předpisům řádu živnostenského.

II. Právo berní.

Provozování polního a lesního hospodářství, počítaje sem i zahradnictví, honbu a rybářství, jest od daně výdělkové osvobozeno (srv. § 2 č. 3 zákona ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z. o přímých daních osobních, hlava I. o všeobecné dani výdělkové). Za podniky k polnímu a lesnímu hospodářství náležející pokládají se předkem vedlejší živnosti zemědělské, pokud ze zásady směřují ku zpracování plodin vlastních, v čemž nejsou však zahrnuty pivovary, lihovary podrobené dávce spotřební, dále cukrovary a jiné podniky zjevně průmyslové. (Jsou tedy tyto podniky bezpodmínečně podrobeny všeobecné dani výdělkové — srv. čl. 3 vykonávacího předpisu o přímých daních osobních ze dne 1. února 1897 č. 35 ř. z.). Jiné vedlejší živnosti polního hospodářství osvobozeny jsou od daně výdělkové, jestliže:

1. zpravidla zabývají se zpracováním plodu, jejž samy vyrobily;

2. nemají zjevné povahy průmyslové (srv. cit. čl. 3 vykon. předp.).

Poplatník může však použíti výjimečně při zpracování i plodin, kterých sám nevyrobil, aby udržel podnik svůj v normálním rozsahu a nepodléhá v případnosti této všeobecné dani výdělkové; ku př. zařízena jest výroba na jistou míru a následkem živelní pohromy, neštěstí, neúrody a pod. nelze nabýti plodin ku pravidelnému zpracování potřebných, takže potom k udržení normálního rozsahu vedlejší zemědělské živnosti musí se

sáhnouti výjimečně a výpomocně k plodinám cizím (čl. 3 vykon. předp. z r. 1897).

Prodej plodin nabytých z vlastního hospodářství polního a lesního, vyjímaje drobný prodej po živnostensku a trvale provozovaný, osvobozen jest od všeobecné daně výdělkové; rovněž i zužitkování podstaty pozemků parifikačních (§ 16 zák. ze dne 24. května 1869 č. 88 ř. z.) vlastníkem pozemku, pokud k němu nepřistupuje další zpracování (srv. čl. 2, 3 vyk. předp. z r. 1897). Naproti tomu podrobeny jsou všeobecné dani výdělkové tyto živnosti zemědělské vedlejší:

a) honba na cizích pozemcích a proto pachtéři honitby podléhají této dani, pokud se pacht honitby vůbec jeví jako živnost (srv. cit. čl. 3 II. odst. č. a) cit. vykon. předpisu z r. 1897 k všeobecné dani výdělkové).

b) Rybaření ve svobodných a pachtovaných, jakož i ve veřejných vodách; sem nespadá však využitkování vlastních práv rybářských spojených buďto s držbou pozemkovou nebo o sobě stávajících. Pachtéři rybářství, dále rybářská živnost ve vodách veřejných a svobodných, pokud provozování rybářství jeví se býti živností, nejsou od všeobecné daně výdělkové osvobozeny (srv. cit. čl. 3 II. odst. č. b) vykon. předp. z r. 1897 k všeobecné dani výdělkové).

c) Živnost námořských rybářů, čímž i zrušena dosavadní bezpodmínečná svoboda námořského rybářství v Přímoří poskytnutá čl. V. lit. m) vyhlaš. patentu k řádu živn. (srv. též cit. čl. 3 II. odst. vykon. předp. a § 6 zák. o přímých daních osobních z r. 1896).

d) Výdělek z pachtů pozemků a hospodářství; sem náležejí nejen snad vlastní pachty zemědělských živností, nýbrž i ty případnosti, kde někdo provozuje dvorce a mlékárny, podniky k chovu žíru (vepřového dobytka), ryb na pachtovaných nebo najatých pozemcích, poráží-li lesy na základě smluv o mýtění, zužitkuje-li pachtované lomy a pod. (srv. cit. čl. 3 odst. II. vykonávacího předpisu k zákonu ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z.). Avšak výdělek z pachtu pozemkův a hospodářství, jež si pachtéř a jeho rodina sami vzdělávají, osvobozen jest od všeobecné daně výdělkové, třeba by dočasně a výjimečně přibírali se najemní dělníci, kteréž ku př. následkem pohromy, nemoci atd. ve žních pachtéř přechodně najme (srv. čl. 4 cit. vykon. předpisu k zákonu z r. 1896).

Každé vedlejší zaměstnání vůbec, pokud nepřesahuje ročního výtěžku (ryzího ovšem) 50 zl., a pokud nesluší ho považovati snad za část pravidelného rozsáhlejšího provozování nějaké živnosti, osvobozeno jest od všeobecné daně výdělkové (srv. v 3 cit. zák. ze dne 25. října 1896, hlava I., a čl. 4 cit. vyk. předp. ze dne 1. února 1897 č. 35 ř. z.); »provozováním živnosti« nerozumí se patrně polní hospodářství, tak že na příklad polnímu hospodáři nelze odepříti osvobození od všeobecné daně výdělkové, provozuje-li povoznictví jako zaměstnání vedlejší, a nevynáší-li jemu více než 50 zl. za rok, a to vzhledem k tomu, že povoznictví pokládati dlužno za část pravidelného rozsáhlejšího provozování zemědělství (srv. k tomu též i čl. 4 cit. vykon. předpisu ze dne 1. února 1897, kdež se vůbec dočasné užívání potahů určených k zemědělství k povozům jinakým, tedy vedlejší živnost zemědělců, od všeobecné daně výdělkové osvobozuje).

Živnost kartáčnická.

Živnost kartáčnická jest živností řemeslnou a náleží k nejstarším živnostem vůbec.